

Εισαγωγικό σημείωμα

Στις 2 Μαρτίου 1949, ο Καζίμερ Μοτσάρσκι, πρώην αντιστασιακός, βρέθηκε σε μια φυλακή στην Πολωνία στο ίδιο κελί με δύο εγκληματίες. Ο ένας απ' αυτούς, ο Γκούσταβ Σίλκε, είχε διατελέσει αστυνομικός και αργότερα χαμηλόβαθμο στέλεχος των SS, ενώ ο δεύτερος ήταν ο Γιούργκεν Στρόοπ, στρατηγός των SS και υπεύθυνος για την εκκαθάριση του Γκέτο της Βαρσοβίας, τον οποίο ο Μοτσάρσκι είχε κάποτε προσπαθήσει να δολοφονήσει.

Για 255 μέρες ο Μοτσάρσκι μοιράστηκε το ίδιο κελί με τον κατά συρροή δολοφόνο – μ' αυτό τον τρόπο οι σταλινικοί δεσμοφύλακές του πίστευαν ότι θα έσπαγε. Καθώς και οι δύο άνδρες ήταν πεπεισμένοι ότι θα καταδικάζονταν σε θάνατο, μόρρεσαν να μιλήσουν ανοιχτά, σίγουροι ότι δεν παραβίαζαν κανενός είδους απόρρητο.

Το βιβλίο αυτό είναι το αρχείο εκείνων των συνομιλιών. Ο Μοτσάρσκι παραθέτει τα γεγονότα που μετέτρεψαν έναν φαινομενικά συνηθισμένο Γερμανό σε παθιασμένο Ναζί, ορκισμένο οπαδό του Χίτλερ και του Χίμλερ και εξουσιαστή στην Πολωνία, την Ελλάδα, την Ουκρανία και την Τσεχοσλοβακία. Το βιβλίο διατηρεί σε μεγάλο βαθμό τον τόνο των συνομιλιών, κάνοντας ακόμη πιο έντονο το δραματικό στοιχείο της κατάστασης. Ο Μοτσάρσκι δεν είναι απλώς ένας παθητικός χρονικογράφος αλλά, καθώς υπήρξε ο ίδιος μάρτυρας των εγκλημάτων του Στρόοπ, παραμένει ως το τέλος ένας αντίπαλος που συνεχίζει να πιέζει για απαντήσεις. Ο Σίλκε, ο τρίτος άνθρωπος μέσα στο ίδιο κελί, προσφέρει μια διαφορετική οπτική, αυτή του Γερμανού που ζει μέσα στον κόσμο των ναζί και πολλές φορές εμφανίζεται επικριτικός απέναντι στον Στρόοπ και τους συναδέλφους του, ενώ έχει και τις δικές του ιστορίες να διηγηθεί.

Μεγάλο μέρος του βιβλίου αναφέρεται στις καθημερινές πρακτικές του εκκαθαριστή του Γκέτο, καθώς ο Στρόοπ είχε εκπαιδευτεί ειδικά γι' αυτή την αποστολή και είχε σταλεί στη Βαρσοβία για να τη φέρει σε πέρας. Εκατοντάδες χιλιάδες Εβραίοι είχαν ήδη σταλεί στα στρατόπεδα εξόντωσης, αλλά οι ναζί ήθελαν να διώξουν και τους τελευταίους Εβραίους από τη Βαρσοβία. Ο Χίμλερ είχε υπολογίσει ότι η Μεγάλη Δράση θα διαρκούσε μόνο λίγες μέρες, αλλά εξαιτίας της γενναιότητας των Εβραίων –που κινητοποιήθηκαν από την Πολωνική Αντίσταση– διήρκεσε σχεδόν ένα μήνα. Ακόμη και μετά την ολοκλήρωση της εκκαθάρισης του Γκέτο, όταν ο

Στρόοπ ανατίναξε συμβολικά τη Μεγάλη Συναγωγή, κάποιοι απ' αυτούς συνέχισαν να μάχονται για πολλούς μήνες. Ο Στρόοπ παραδέχεται ότι σ' αυτή την επιχείρηση σκοτώθηκαν περίπου 70.000 Εβραίοι. Ο στρατηγός των SS τρέφει μεγάλο σεβασμό για τον εχθρό του, αν και τονίζει ότι οι Εβραίοι δεν είναι ανθρώπινα όντα αφού, όπως είχαν αποδείξει τάχα οι Γερμανοί επιστήμονες, το αίμα και οι ιστοί τους διέφεραν από κείνους του υπόλοιπου ανθρώπινου γένους.

Η διπλή ιδιότητα του Μοτσάρσκι, ως δικηγόρου και δημοσιογράφου, όπως και η εμμονή στη λεπτομέρεια και η ευχέρεια λόγου που τον διακρίνουν, τον κάνουν εντελώς κατάλληλο γι' αυτό το ρόλο. Πολλές θεατρικές και ραδιοφωνικές παραστάσεις πιστοποιούν τη δραματική δύναμη του βιβλίου, η οποία μεγεθύνεται από τις λεκτικές αντιπαραθέσεις του συγγραφέα με τον Στρόοπ, αλλά και από τις δόσεις ειρωνείας που υποβόσκουν στις συνομιλίες τους. Το βιβλίο διαβάζεται εύκολα, αλλά ταυτόχρονα παραμένει ένα από τα πιο διαφωτιστικά ντοκουμέντα για τη φύση του ναζισμού που έχουν εκδοθεί ποτέ.